

ΑΣΗΜΕΝΙΑ ΣΕΙΡΑ

—•••••—

Στην πόλη του χρυσού
και του ασημιού

ΚΕΝΙΖΕ ΜΟΥΡΑΤ

Στην πόλη του χρυσού
και του ασημιού

Μετάφραση
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΠΑΝΤΑΖΗ

ΩΚΕΑΝΙΔΑ

Στη θεία μου,
την μπεγκούμ Βατζίντ Καν

Τίτλος πρωτοτύπου:
Kenizé Mourad, *Dans la ville d'or et d'argent*

1η έκδοση: Σεπτέμβριος 2011

Μετάφραση από τα γαλλικά: Παναγιώτα Πανταζή
Τυπογραφική διόρθωση: Γιώργος Τσίρης

© 2010, Éditions Robert Laffont, S.A., Paris
© 2010, για την ελληνική γλώσσα
Εκδόσεις Ωκεανίδα ΑΕ
Σολωμού 25, 106 82 Αθήνα, τηλ. 210.38.27.341
e-mail: info@oceanida.gr
www.oceanida.gr

Ηλεκτρονική στοιχειοθεσία-Σελιδοποίηση: Εκδόσεις «Ωκεανίδα»
Εκτύπωση: Μ. Σπύρου & Σία ΑΕ
Βιβλιοδεσία: Βιβλιοδομή ΑΕ

ISBN 978-960-410-647-9

«Η Μπεγκούμ του Αούντ επιδεικνύει μεγαλύτερη στρατηγική ικανότητα και περισσότερο θάρρος απ' όλους μαζί τους στρατηγούς της».

The Times, 1858

«Το δίδαγμα της εξέγερσης του 1857 είναι προφανές. Σε κανέναν δεν αρέσει να έρθει ένας άλλος λαός να κατακτήσει τη χώρα του, να του στερήσει τη γη του ή να τον εξαναγκάσει να υιοθετήσει καλύτερες ιδέες υπό την απειλή των όπλων. Οι Βρετανοί ανακάλυψαν το 1857 αυτό που οι Ηνωμένες Πολιτείες διδάσκονται τώρα: τίποτε δεν μπορεί να φανατίσει τόσο ένα λαό ή να ταρακουνήσει τόσο το μετριοπαθές Ισλάμ όσο μια απρόκλητη εισβολή».

Ουίλιαμ Νταλρίμπλ

Προοίμιο

Τα ιστορικά γεγονότα και τα πρωταγωνιστικά πρόσωπα αυτής της αφήγησης είναι ολωσδιόλου αληθινά.

Η εποποιία αυτή εκτυλίχθηκε στο Αούντ, βασίλειο στις βόρειες Ινδίες, το οποίο, στο απόγειο της ακμής του, αντιστοιχούσε στο σημερινό Ούταρ Πραντές, που ισοδυναμεί σε έκταση με τη μισή Γαλλία.

Δεδομένου ότι πρόκειται για μυθιστόρημα και όχι για βιογραφία, πήραμε ορισμένες ελευθερίες, φροντίζοντας ωστόσο να σεβαστούμε τα χαρακτηριστικά της κοινωνίας της εποχής.

Προλεγόμενα

Το 1856, η Αγγλική Εταιρεία των Ανατολικών Ινδιών βασιλεύει στις Ινδίες.

Μέσα σε λιγότερο από έναν αιώνα, η εμπορική αυτή ένωση, που, όπως και η αντίστοιχη γαλλική, ολλανδική και πορτογαλική Εταιρεία, είχε αποσπάσει το προνόμιο να αναπτύσσει εμπορικές δραστηριότητες, με ορμητήρια μικρά παράκτια εμπορεία, παρεμβαίνει καθοριστικά στις διαμάχες των Ινδών ηγεμόνων, οι οποίοι αποκτούν την ανεξαρτησία τους στο λυκόφως της ισχύος της αυτοκρατορίας των Μογγόλων. Προσφέρει τη μεσολάβησή της και τις ένοπλες δυνάμεις της, με αντάλλαγμα απεριόριστα εμπορικά δικαιώματα και υπέρογκες αποζημιώσεις. Και αποτολμά ολοένα και πιο ωμές παρεμβάσεις στην πολιτική των κρατών τα οποία υποτίθεται ότι προστατεύει.

Σύντομα καταλήγει να ελέγχει άμεσα ή έμμεσα όλα τα κράτη των Ινδιών. Μεταξύ του 1756 και του 1856, η Εταιρεία θα προσαρτήσει εν ονόματι του Βρετανικού Στέμματος περίπου εκατό κράτη· με άλλα λόγια, τα δύο τρίτα της έκτασης της χώρας και τα τρία τέταρτα του πληθυ-

σμού της. Τα κράτη που απομένουν –και τα οποία κρίνει συμφερότερο να μην τα προσαρτήσσει, αλλά να τα αφήσει στους εξ ανάγκης πειθήνιους ηγεμόνες τους– τελούν στην πραγματικότητα υπό την κυριαρχία της.

Σε τέτοιο καθεστώς τελεί ακόμη, αυτές τις πρώτες μέρες του Ιανουαρίου του 1856, το βασίλειο του Αούντ,¹ το πλουσιότερο στις βόρειες Ινδίες.

1

«Πάλι πρόσβαλε το βασιλιά!»

Η Μαλίκα Κισβάρ αλωνίζει με λύσσα την κάμαρά της, ενώ ένα σμάρι ακόλουθες την περιτριγυρίζουν πανικόβλητες. Εκείνη, που επιδεικνύει συνήθως τόσο θαυμαστή αυτοκυριαρχία, τώρα δυσκολεύεται και να μιλήσει – τόσο πολύ την πνίγει η αγανάκτηση. Πόσο τους μισεί αυτούς τους «Ανγκρέ»,¹ που συμπεριφέρονται εδώ λες κι είναι αφεντικά, ταπεινώνοντας μέρα με τη μέρα τον σεπτό της ηγεμόνα, τον πολυαγαπημένο της γιο. Εκείνη, η πρώτη κυρία του βασιλείου του Αούντ, θα απαγορεύσει σ' αυτούς τους αγριάνθρωπους... Θα τους απαγορεύσει; Πετάει με φούρκα την εσάρπα της, αποκαλύπτοντας τις επιβλητικές της καμπύλες, ενώ μια υπηρετριά της τρέχει αμέσως να τη μαζέψει. Τι μπορεί να κάνει; Άπειρες φορές προσπάθησε να πείσει τον βασιλιά να αντιταχθεί στις αυξανόμενες απαιτήσεις των «φίλων και προστατών» του, ώσπου,

1. Ή Ουντ, όπως αναφέρεται ενίοτε.

1. Τοπική προφορά της λέξης «Anglais» (Άγγλος – Άγγλοι), που διαδόθηκε από τους Γάλλους στις Ινδίες.

στο τέλος, παρ' όλη του την πραότητα, ο Βατζίντ Αλί Σαχ εξανέστη:

«Σας παρακαλώ, πολυτίμητη μητέρα μου, να μην επα- νέλθετε πλέον στο θέμα αυτό. Η Εταιρεία ψάχνει προ- σχήματα για να σφετεριστεί το κράτος. Αντί να της τα προσφέρουμε στο πιάτο, οφείλουμε να συμπεριφερόμαστε σαν πιστοί σύμμαχοι».

«Πιστοί σε ποιους; Σ' αυτούς τους προδότες;» πήγε εκείνη να ανταπαντήσει, αλλά το βλέμμα του βασιλιά την υποχρέωσε να σωπάσει. Ένα βλέμμα τόσο θλιμμένο, τό- σο καταπτοημένο, που κατάλαβε πως θα ήταν μάταιο και, προπαντός, σκληρό να επιμείνει. Ποιος, αν όχι ο ίδιος ο γιος της, υπέφερε περισσότερο από την εξευτελιστική αυ- τή θέση, στην οποία χρόνια τώρα τον περιόριζε ο Επί- τροπος, εκπρόσωπος της ισχυρής Αγγλικής Εταιρείας των Ανατολικών Ινδιών και αληθινός άρχων ενός βασιλείου, του οποίου ο Βατζίντ Αλί Σαχ δεν ήταν πλέον παρά ο επί- τιμος μονάρχης; Ένα ανδρείκελο, στην πραγματικότητα, στα χέρια αυτής της Εταιρείας, που, έναν αιώνα τώρα, νοσφιζόταν με πιέσεις, απειλές και απατηλές υποσχέσεις το ένα μετά το άλλο, όλα τα κυρίαρχα κράτη.

Δεν το χωράει ο νους της... Πώς μπόρεσαν να φτάσουν ως εδώ;

Το βαρύ πέτασμα, στην είσοδο της κάμαρας, παραμερίζει: ένας ευνούχος, ντυμένος με λευκό σαλβάρι και μακρύ χι- τώνιο από δαμασκηνί βελούδο, αναγγέλλει την άφιξη της πρώτης και της δεύτερης συζύγου της Αυτού Μεγαλειό- τητος. Μέσα σ' ένα φουρφούρισμα από μεταξωτές ουρές,

εκείνες εισέρχονται με υπεροπτικό χαμόγελο και μεγα- λόπρεπο παράστημα. Η επιδερμίδα τους, χαρακτηριστι- κά ανοιχτόχρωμη, μαρτυρά την καθαρότητα της κατα- γωγής τους. Η πρώτη σύζυγος είναι σχεδόν τριάντα χρο- νών, η δεύτερη κάτι λιγότερο, αλλά το πάχος τους, επα- κόλουθο του αργόσχολου βίου και των πολλών ζαχαρω- τών, τις δείχνει πρόωρα γερασμένες. Λίγο τις νοιάζει· η θέση τους είναι εξασφαλισμένη: έχουν γιο. Σύμφωνα με τους νόμους της ζεάνα,¹ θα έπρεπε να μισούνται –σ' ένα κλειστό περιβάλλον σαν κι αυτό, οι έριδες για την εξου- σία είναι ανελέητες–, όμως είναι φίλες ή, τουλάχιστον, αυτή την εντύπωση δίνουν.

Η Μαλίκα Κισβάρ δεν είναι κορόιδο. Θαυμάζει την καπατσούννη της πρώτης νύφης της. Έδωσε την αντίζη- λό της με μια φιλία πρόθυμη και απαιτητική, που δεν της αφήνει στιγμή ελευθερίας, της διέθεσε υπηρέτριες και ευ- νούχους, που δίνουν ραπόρτο ανελλιπώς για κάθε της κου- βέντα, την έπεισε ότι οι γιοι τους δεν κάνουν ο ένας χω- ρίς τον άλλο, την τύλιξε, κοντολογίς, στον αραχνοϋφαντο ιστό της ανεπίληπτης αγάπης της: Υπήρχε άραγε καλύ- τερος τρόπος για να την εμποδίσει να δολοπλοκήσει; Μπροστά στην Αλάμ Αρά, η διακριτική Ραουνάκ Αρά δεν διαθέτει ανάστημα. Είναι όμως κόρη του Μεγάλου Βεζί- ρη,² και υπήρξε για καιρό ευνοούμενη του Βατζίντ Αλί Σαχ. Αλλά σιγά-σιγά εκείνος τη βαρέθηκε, όπως βαριέ-

1. Χαρέμι: στην Ινδία, η απομόνωση των γυναικών από τους άντρες, τόσο στους μουσουλμάνους όσο και στους ινδουιστές, ονο- μάζεται «πουρντά».

2. Μεγάλος Βεζίρης: πρωθυπουργός· βεζίρης: υπουργός.

ται τη μια μετά την άλλη, όλες τις καλλονές που κοσμούν τα ανάκτορά του.

Αφού καταδύθηκε σ' ένα σεβαστικό αντάμπ¹ μπροστά στη βασιλομήτορα, η Αλάμ Αρά ανασηκώθηκε.

«Τι συμβαίνει, Μεγαλειοτάτη; Σωστά με πληροφόρησαν οι ευνούχοι ότι ο Ανγκρέ υπερέβαλε εαυτόν σε θράσος, μέχρι του σημείου να απειλήσει την Αυτού Μεγαλειότητα; Πρέπει ν' αντιδράσουμε!»

Τα μάτια της πετάνε σπίθες. Προσβάλλοντας τον κύριο και αφέντη της, είναι σαν να προσβάλλουν εκείνη την ίδια, και η πρώτη σύζυγος, που υπερηφανεύεται ότι κρατάει από την υψηλότερη αριστοκρατία του Δελχί, παίρνει πολύ βαριά αυτές τις αδιάκοπες ταπεινώσεις.

Η Μαλίκα Κισβάρ αφήνει να της ξεφύγει ένα ειρωνικό χαμόγελο: γνωρίζει τη ματαιοδοξία της νύφης της, αλλά ξέρει επίσης ότι, προκειμένου να φτάσει μια μέρα στην επίζηλη θέση της βασιλομήτορας, δεν θα διακινδυνεύσει ποτέ την παραμικρή ενέργεια ενάντια στους επονειδιστούς αφέντες.

«Πηγαίνετε λοιπόν να δείτε το γιο μου, είναι φαρμακωμένος – γνωρίζετε την ευαισθησία του. Πηγαίνετε να του παρασταθείτε, και προσπαθήστε, εκδηλώνοντάς του όλο το σεβασμό και το θαυμασμό σας, να τον κάνετε να ξεχάσει αυτή την οδυνηρή σκηνή· είναι το μόνο που μπορείτε να κάνετε».

1. Τύπος φιλόφρονος χαιρετισμού στους μουσουλμάνους: φέρνουν το χέρι στο μέτωπο και υποκλίνονται τόσο πιο βαθιά όσο μεγαλύτερο σεβασμό θέλουν να επιδείξουν. Ο «πολιτισμός του αντάμπ» ανθούσε στο Λούκναου, το οποίο φημιζόταν ως το κέντρο των πιο εκλεπτυσμένων τρόπων σε όλες τις Ινδίες.

Και, μ' ένα νεύμα του χεριού, τις αποχαιρέτησε. Σήμερα δεν έχει καμιά διάθεση να τις ακούει να μεμψιμοιρούν ή να καταστρώνουν με τις ώρες απίθανες συνωμοσίες. Ο κίνδυνος διαγράφεται πλέον καθαρά, το αισθάνεται. Πρέπει να συμβουλευτεί τον αστρολόγο της.

Μια υπηρέτρια πληροφόρησε τις δύο συζύγους ότι ο βασιλιάς βρισκόταν στο παρικανά, το «σπίτι των νεράιδων», στην καρδιά του πάρκου του Κάιζαρμπαγκ.

Το Κάιζαρμπαγκ, ή «Κήπος του Αυτοκράτορα», είναι ένα συγκρότημα ανακτόρων, χτισμένων σε σχήμα τετράπλευρου γύρω από ένα τεράστιο πάρκο, τα οποία συνδυάζουν την μαρόκ πληθωρικότητα των αχνοκίτρινων ή τερκουάζ γύψινων διακοσμήσεων και των στολισμένων με φεστόνια μπαλκονιών τους, με ψηλές αψίδες πλαισιωμένες με παραστάδες, που θυμίζουν Βερσαλλίες, ενώ οι πολλαπλοί τρουλίσκοι μογγολικής τεχνοτροπίας υπενθυμίζουν ότι βρίσκεται κανείς στην Ανατολή. Ο Βατζίντ Αλί Σαχ είχε θελήσει αυτό τον συγκρητισμό, όταν, διάδοχος ακόμη του θρόνου, είχε ανεγείρει για τις ουκ ολίγες συζύγους, ευνοούμενες και χορεύτριές του, το μεγαλειώδες αυτό συγκρότημα, μεγαλύτερο από τα ανάκτορα του Λούβρου και του Κεραμεικού μαζί.

Στην άκρη του πάρκου, που κοσμεύεται από σιντριβάνια, Αφροδίτες και Έρωτες από λευκό μάρμαρο, το «σπίτι των νεράιδων» είναι μια σχολή μουσικής, χορού και τραγουδιού, προορισμένη για τις νεαρές κοπέλες που στρατολογούνται από όλο το βασίλειο για τη χάρη και την ομορφιά τους, και οι οποίες συγκροτούν τον καλλιτεχνικό θίασο, τη

χορωδία και το μπαλέτο αυτού του παθιασμένου με τη μουσική και την ποίηση ηγεμόνα. Ο ίδιος διαπρέπει στη στιχουργική – έχει γράψει καμιά εκατοστή συλλογές, οι οποίες εκτιμώνται ιδιαίτερα τόσο από τους Ινδούς, όσο και από τους ξένους ειδικούς.¹

Όταν οι δύο μπεγκούμ μπαίνουν στο παρικανά, μια θεατρική παράσταση που δίνουν οι «νεράιδες» έχει μόλις αρχίσει.

Στη σκηνή, παράξενα πρόσωπα με κρινολίνο ή με την κόκκινη στολή των Βρετανών αξιωματικών μιλούν με στόμφο μιμούμενα τον κατακτητή, ανάμεσα στα γέλια και στα χειροκροτήματα μερικών δεκάδων νεαρών γυναικών, ξαπλωμένων πάνω σε παχιά χαλιά, σπαρμένα με βελούδινα μαξιλάρια.

«Πραγματικά, αυτοί οι ιθαγενείς στερούνται παντελώς ηθικού πνεύματος, έχουν αμέτρητες γυναίκες και παλλακίδες!» δηλώνει με ψιλή φωνή μια χοντρή κυρία με κρινολίνο στο χρώμα του πράσινου μήλου.

«Κι αυτές οι δύστυχες το δέχονται· ουδεμία αξιοπρέπεια!»

«Τι τα θέλετε, έχουν νοοτροπία σκλάβας. Εγώ, αν τολμούσε ο σύζυγός μου να κοιτάξει καμιά άλλη...!»

Δύο «αξιωματικοί» σχολιάζουν κατ' ιδίαν:

«Για μένα, το πρόβλημά τους δεν είναι η έλλειψη του ηθικού πνεύματος αλλά του πρακτικού. Εμείς, αν πιάσουμε ερωμένη, είμαστε άραγε τόσο ανόητοι ώστε να το κάνουμε θέμα; Όταν τη βαρεθούμε, την αφήνουμε. Και αν,

1. Μεταξύ άλλων, από τον Ζοζέ Γκαρσέν ντε Τασί, ειδικό στις αταολικές γλώσσες, μέλος της Γαλλικής Ακαδημίας και καθηγητή της ινδοστανικής γλώσσας στην Αυτοκρατορική Σχολή.

παρ' ελπίδα, μείνει έγκυος, εμείς δεν έχουμε καμιά δουλειά! Εδώ, αυτοί οι ηλίθιοι αισθάνονται υποχρεωμένοι, επειδή κοιμήθηκαν με κάποια, να την αποκαταστήσουν κοινωνικά και οικονομικά, και να αναγνωρίσουν το κάθε μπάσταρδο ως νόμιμο τέκνο! Φαντάζεστε τι θα γινόταν με τα κληρονομικά αν κάναμε το ίδιο;»

Ένα ροζ κρινολίνο σε έρρινο τόνο:

«Φανταστείτε, αγαπητή μου: μια υπηρέτριά μου μου διηγήθηκε πως διάλεξε μόνη της δεύτερη σύζυγο για τον άντρα της, γιατί, όπως είπε, εκείνη γερνούσε και δεν είχε πια όρεξη ούτε το κρεβάτι της να μοιράζεται ούτε να καταγίνεται με το νοικοκυριό. Όλα αυτά τα ανέλαβε η δεύτερη σύζυγος, και, επιπλέον, φρόντιζε και την ίδια με σεβασμό και... ευγνωμοσύνη».

«Αυτοί οι μουσουλμάνοι δεν έχουν πραγματικά ίχνος ηθικής!»

«Και οι ινδουιστές δεν πάνε πίσω!»

«Μουσουλμάνοι ή ινδουιστές, οι άνθρωποι αυτοί δεν γνωρίζουν άλλους νόμους πέρα από την οκνηρία και τη φιληδονία τους», παρεμβαίνει ένα μπλε κρινολίνο. «Ποια χριστιανή θα διανοούνταν να μην εκπληρώσει το συζυγικό της καθήκον, έστω κι αν δεν βρίσκει σ' αυτό καμιά ευχαρίστηση! Εγώ, όσο ο άντρας μου με... ε, κάνω την προσευχή μου».

«Όπως όλες μας, αγαπητή μου. Μόνο οι τσούλες απολαμβάνουν αυτά τα αηδιαστικά πράγματα!»

Μέσα στο παρικανά, το ακροατήριο δεν μπορεί πια να κρατήσει τα γέλια του. Τα γιουχαΐσματα πέφτουν βροχή· θα χρειαστεί κάμποση ώρα για να μπορέσουν οι ηθοποιοί να συνεχίσουν.

Μια κόκκινη στολή έχει έρθει τώρα στο προσκήνιο:

«Τσούλες ή όχι, αυτοί οι Ινδοί είναι πολύ τυχεροί που βρίσκουν μέσα στο σπίτι τους αυτό που εμείς αναγκαζόμαστε να το γυρεύουμε έξω, μπαίνοντας σ' ένα σωρό κινδύνους – αφήστε δε τα έξοδα!»

«Ξέρετε», αποκρίνεται ο διπλανός του, «πριν από καμιά τριανταριά χρόνια, προτού οι νεαρές Αγγλίδες μας καταφτάσουν στις Ινδίες για να παντρευτούν και να εγκαταστήσουν κανόνες ευπρέπειας, κάθε αξιωματικός είχε στο σπίτι την “μπιμπί” του, την ιθαγενή ερωμένη του, γλυκιά, αφοσιωμένη, αισθησιακή... Ήταν ο παράδεισος!»

Αναστενάζουν και οι δύο, σηκώνοντας τα μάτια στον ουρανό.

«Οι δύστυχοι Ινδοί είναι ίσως περισσότερο να τους λυπάσαι, παρά να τους κατακρίνεις», αποτολμά ένα αδύνατο βιολετί κρινολίνο· «οι μεν λατρεύουν θεούς με κεφάλια πιθήκου ή ελέφαντα, οι δε ακολουθούν έναν ψευδοπροφήτη και μας θεωρούν πολυθεϊστές επειδή πιστεύουμε στην Αγία Τριάδα. Ευτυχώς, τα τελευταία χρόνια, οι ιεραπόστολοι μας όλο και πληθαίνουν. Άκουσα ότι πολλοί άρχισαν να προσηλυτίζονται...»

Φωνές διαμαρτυρίας την κόβουν. Στο ακροατήριο, οι γυναίκες, που ως τώρα έσκαγαν στα γέλια, αναφωνούν αγανακτισμένες:

«Ψέματα! Οι απατεώνες οι Ανγκρέ διαδίδουν αυτές τις συκοφαντίες για να μας διχάσουν! Ποιος θέλει να γίνει σαν αυτούς τους κανίβαλους, που καυχούνται ότι τρώνε το Θεό τους σ' ένα κομμάτι ψωμί; Το Θεό που σταύρωσαν, το Θεό που...»

«Ηρεμήστε, κυρίες μου!»

Μια αυστηρή φωνή υψώθηκε. Μεμιάς οι γυναίκες σωμαίνου και στρέφονται προς το ντιβάνι με τα χρυσά πόδια, όπου είναι ξαπλωμένος ο πολυαγαπημένος τους αφέντης.

Τριάντα τεσσάρων χρονών, ο Βατζίντ Αλί Σαχ είναι ένας ωραίος άντρας με ανοιχτόχρωμο δέρμα και μαλλιά κατάμαυρα σαν από γαγάτη. Το πάχος του, σημείο πλούτου και δύναμης, εντείνει τη μεγαλοπρέπεια κάθε του κίνησης. Τα χέρια του, μικρά και λεπτοκαμωμένα, μοιάζουν σαν να λυγίζουν κάτω από τα βαριά δαχτυλίδια, αλλά αυτό που μαγνητίζει την προσοχή είναι προπαντός τα μάτια του: δυο πελώρια μαύρα μάτια, που η θλίψη τους δεν διαψεύδεται από το γλυκό του χαμόγελο.

«Είναι, δυστυχώς, αλήθεια ότι ορισμένοι προσηλυτίζονται, ή έτσι παριστάνουν. Όχι από πεποίθηση – πώς θα μπορούσαν να πιστέψουν σ' αυτά τα φληναφήματα; Οι ίδιοι οι Άγγλοι, αδυνατώντας να τα εξηγήσουν, τα χαρακτηρίζουν μυστήρια. Κατά τη γνώμη μου, οι υποτιθέμενοι αυτοί προσηλυτισμοί οφείλονται στη φτώχεια. Συμβαίνουν ανάμεσα στους πιο φτωχούς, γιατί οι ιεραπόστολοι τους μοιράζουν χρήματα και αναλαμβάνουν τη μόρφωση των παιδιών τους».

«Όμως όσοι αλλάξοπιστούν γνωρίζουν την περιφρόνηση όλων των δικών τους!» παρατηρεί μια γυναίκα.

«Ακριβώς γι' αυτό πιστεύω ότι εμπαιίζουν τους ξένους και εξακολουθούν να ασκούν στα κρυφά τη λατρεία των προγόνων τους».

Και, περιτρέχοντας με το βλέμμα την ομήγυρη:

«Για να επανέλθουμε στο θέαμα που μας διασκέδασε αυτό το απόγευμα, το βρήκα εξαιρετικά έξυπνο. Σε ποια το οφείλουμε;»

Μια λυγερή νέα γυναίκα, με μεγάλα πράσινα μάτια που κάνουν έντονη αντίθεση με το σκούρο δέρμα της, προχώρησε προς τα εμπρός. Υποκλίθηκε με χάρη, φέρνοντας το χέρι στο μέτωπο σε ένδειξη σεβασμού.

«Χαζράτ Μαχάλ! Γνώριζα ότι είσαι ποιήτρια, αλλά αγνοούσα ότι διαθέτεις και το αιχμηρό χάρισμα της σάτιρας. Κατάφερες, μια τόσο σκληρή μέρα, να με κάνεις να γελάσω. Αξίζεις πραγματικά το όνομα που σου έδωσα: “Ιφτιχάρ ουν-Νίσα”, “το καύχημα των γυναικών”». Και, βγάζοντας από το δάχτυλό του ένα πελώριο σμαράγδι: «Κράτησέ το· τεκμήριο της ευγνωμοσύνης μου».

«“Καύχημα των γυναικών!” Αυτή η τιποτένια!» καγχάζει η Αλάμ Αρά, που δεν μπόρεσε ποτέ να ανεχτεί τη Χαζράτ Μαχάλ. Γύρω της κατανεύουν, τόσο για να γίνουν αρεστές στην πρώτη σύζυγο, αναμφισβήτητη κυρία της ζενάνα μετά τη βασιλομήτορα, όσο και από ζήλια για όλες όσες ξεχωρίζει ο ηγεμόνας.

«Να με συγχωρείτε, Χουζούρ»,¹ αποτολμά η πρώτη σύζυγος, «αλλά δεν νομίζετε ότι είναι παρακινδυνευμένο να κοροϊδεύουμε έτσι τους Ανγκρέ; Αν το μάθαιναν...»

«Αν το μάθαιναν, θα σήμαινε πως υπάρχουν σπιούννοι σ’ αυτό το παλάτι, πράγμα που δεν μπορώ να πιστέψω», πετάει ειρωνικά ο βασιλιάς. «Αν, παρ’ όλα αυτά, φτάσει στ’ αφτιά τους ο απόηχος των διασκεδάσεών μας, πολύ θα χαρώ να καταλάβουν ότι γελάμε μαζί τους όσο κι εκείνοι μαζί μας. Εκείνοι έχουν κανόνια, εμείς δεν έχουμε άλλο όπλο από το γέλιο, και δεν σκοπεύω να το στερηθώ!»

1. Μεγαλειότητα.

Και, λέγοντας αυτά, ο Βατζίντ Αλί Σαχ σηκώθηκε και, πάντοτε χαμογελώντας, αποχαιρέτησε τις νεράιδες του.

... Είναι υπερβολικά καλός, υπερβολικά πράος, και ίσως υπερβολικά...

Η Χαζράτ Μαχάλ προσπαθεί να αποδιώξει τις λέξεις που επανέρχονται επίμονες, λέξεις που δεν μπορούν να αναφέρονται στον άντρα που αγαπάει, στον ηγεμόνα που θαυμάζει, αυτές τις λέξεις που τις ένιωσε σαν ράπισμα όταν, πριν από λίγες μέρες, τις άκουσε από το στόμα του ράτζα Τζάι Λαλ Σινγκ, του καλύτερου, παρ’ όλα αυτά, φίλου του συζύγου της.

Είχε διακινδυνεύσει να ανέβει στη βόρεια βεράντα της ζενάνα, αυτήν που βλέπει στους κήπους του («Ντιβάν Κας»), της αίθουσας του Υπουργικού Συμβουλίου. Κρυμμένη πίσω από τα ψηλά τζαλί,¹ δεν μπορούσε να τη δει κανείς. Εκείνη, αντίθετα, μπορούσε να παρατηρεί τους αξιωματούχους που πηγαινοέρχονταν, ξεφεύγοντας λίγο από τη φλύαρη συντροφιά των γυναικών και των ευνούχων.

Ένας ψηλός άντρας, που η ντελικάτη κορμοστασιά του ξεχώριζε ανάμεσα στις παχύσαρκες σιλουέτες των ανθρώπων της Αυλής, συζητούσε έντονα με δύο άλλα πρόσωπα:

«Στις παρούσες περιστάσεις, αυτό δεν είναι σύνεση! Όσο υποχωρούμε στις αξιώσεις τους τόσο οι Άγγλοι θεω-

1. Μουσαραμπίε· παραβάν από δικτυωτό ξύλο.

ρούν ότι δικαιούνται να κάνουν κουμάντο σε όλα. Η Μεγαλειότης του θα έπρεπε να τους βάλει στη θέση τους, αλλά, δυστυχώς, είναι υπερβολικά αδύναμος».

Σοκαρισμένη, η Χαζράτ Μαχάλ έσκυψε και αναγνώρισε τον ράτζα, έναν άντρα που φημιζόταν για την παρηρησία του, αλλά και για το θάρρος του και για την αφοσίωσή του στον ηγεμόνα.

Και στη Αυλή δεν υπήρχαν πολλοί τέτοιοι.

Ένωσε σαν να είχε δεχτεί μια γροθιά στο στομάχι, έτρεμε από οργή! Αδύναμος, ο βασιλιάς; Εκείνος που διαφέντευε τις τύχες των μυριάδων υπηκόων του, που τους καθοδηγούσε και τους προστάτευε! Γύρισε γρήγορα στα διαμερίσματά της και έδιωξε τις υπηρέτριες· χρειαζόταν ηρεμία.

Κουλουριασμένη στο ντιβάνι της, συνεχίζει να τρέμει, όχι πια από θυμό αλλά από φόβο. Ένα παράξενο συναίσθημα, όμοιο με εκείνο που είχε νιώσει όταν πέθανε ο πατέρας της. Ήταν τότε μόλις δώδεκα χρονών και, καθώς η μητέρα της είχε πεθάνει στη γέννα, απόμεινε ορφανή. Έχασε το μοναδικό πλάσμα που την αγαπούσε και την προστάτευε, ήταν πλέον ανυπεράσπιστα.

Όπως σήμερα... Μα τι κάθεται και κλώθει με τον νου της; Σήμερα ο βασιλιάς κυβερνάει, είναι νέος, σφύζει από υγεία, εκείνη είναι μία από τις συζύγους του, και, πάνω απ' όλα, έχει ένα γιο που είναι ίδιος ο πατέρας του.

Αναθυμάται τις έντεκα κανονιές που είχαν υποδεχθεί τη γέννησή του, δέκα χρόνια νωρίτερα. Ο Βατζίντ Αλί Σαχ ήταν τότε πρίγκιπας διάδοχος, και το παλάτι ολό-

κληρο αγαλλιούσε με την έλευση αυτού του τροφαντού μωρού, κι ας ήταν το τέταρτο σε σειρά διαδοχής. Η ίδια, έχοντας αναχθεί στη ζηλευτή θέση της αγορομάνας, έλαβε τον τίτλο της «Ναβάμπ Χαζράτ Μαχάλ»,¹ της Χαριστάτης.

Εκείνη, η μικρή ορφανή... Μάρτυράς της ο Αλλάχ, είχε περάσει πολλά...

Εισπνέοντας αργά τον καπνό του κρυστάλλινου ναργιλέ της, η Χαζράτ Μαχάλ αναθυμάται...

1. Μαχάλ: τίτλος που απέδιδαν στη γυναίκα που χάριζε γιο στον βασιλιά.